

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 07.06.1966, sp. zn. 4 Cz 32/66, ECLI:CZ:NS:1966:4.CZ.32.1966.1

Číslo: 1/1967

Právní věta: K riešeniu otázky nároku na príspevok na úhradu výživy nevydatej maloletej matky a jeho výšky (§ 95 odst. 1, § 85 odst. 1 zák. o rodine). Doba dvadsaťšesť týždňov stanovená § 95 ods. 1 zák. o rod. zasahuje ako do doby tehotenstva pred pôrodom, tak aj do doby po pôrode. Podľa okolností každého jednotlivého prípadu súd tuto dobu vymedzí. Pre priznanie nároku podľa § 95 zák. o rod. neplatí druhá veta ustanovenia § 98 ods. 1 zák. pred bodkočiarkou, podľa ktorej možno výživné priznať len odo dňa zahájenia konania.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 07.06.1966

Spisová značka: 4 Cz 32/66

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Nároky neprovdané matky

Předpisy: 94/1963 Sb. § 85

§ 95

§ 98

§ 99 99/1963 Sb. § 278

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyňa, ktorá je podľa žaloby narodená 17. 3. 1948 a ktorá tedy v dobe podania žaloby bola maloletá, domáhala sa - zastúpená svojím otcom ako zákonným zástupcom - aby žalovaný bol uznaný povinným zaplatiť jej 848 Kčs ako náhradu nákladov na vybavičku pre dieťa, ktoré sa jej narodilo 17. 9. 1964, ku ktorému žalovaný uznal otcovstvo. Behom konania rozšírila svoju žalobnú žiadosť na sumu 1208 Kčs. Ďalej sa domáhala na žalovanom platenia príspevku na úhradu výživy podľa § 95 ods. 1 zák. o rod. po dobu 26 týždňov sumou 300 Kčs mesačne.

Okresný súd v Trenčíne uznal žalovaného povinným zaplatiť žalobkyni k rukám jej otca 949 Kčs a platiť jej od 1. 9. 1964 po 26 týždňov ako príspevok na výživu mesačne sumou 300 Kčs, a to sumy už splatné v mesačných splátkach po 100 Kčs. Ďalej mu bolo uložené nahradiť jej trovy konania a Čs. štátu súdny poplatok.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie iba obžalovaný a to len do výroku, ktorým mu bolo uložené platiť príspevok na výživu žalobkyne vo výške 300 Kčs mesačne.

Krajský súd v Bratislave svojím rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti odvolaním napadnutej tak, že žalovaný bol uznaný povinným zaplatiť na výživu mal. žalobkyne od 9. 2. 1965 do 18. 3. 1965 sumu 385 Kčs. Súčasne bolo vyslovené, že žalovaný nemá nárok na náhradu trov konania.

Najvyšší súd rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona podanej predsedom Najvyššieho súdu, že rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon a rozhodnutie zrušil.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 95 ods. 1 zák. o rod. je otec dieťaťa, za ktorého nie je matka dieťaťa vydatá, povinný matke prispieť primerane na úhradu výživy po dobu 26 týždňov. Ide o špeciálne ustanovenie, ktorým má byť dosiahnuté toho, aby časove obmedzeným príspevkom bola matka dieťaťa hospodársky zabezpečená práve v dobe, kedy sa prechodne dostala, ako žena nevydatá za otca dieťaťa, do mimoriadnej situácie vytvorenej jej tehotenstvom a pôrodom. Tá skutočnosť, že matka bola v tejto dobe maloletá a pripravovala sa štúdiom na budúce zamestnanie, takže vôči nej mali vyživovaciu povinnosť (§ 85 ods. 1 zák. o rod.) jej rodičia, sama osebe nestačila k tomu, aby žalovaný bol oslobodený od povinnosti, ktorá je mu ako otcovi dieťaťa uložená v § 95 ods. 1 zák. o rod. Na druhej strane to však tiež neznamená, ako sa nesprávne domnieva okresný a krajský súd – že po dobu stanovenú v tomto ustanovení prechádza vyživovacia povinnosť rodičov malotej matky na otca dieťaťa. V takomto prípade trvá teda vyživovacia povinnosť rodičov voči mal. dcére podľa ust. § 85 ods. 1 zák. o rod.; je však tu tiež – práve s ohľadom na špecifické pomery spôsobené tehotenstvom a pôrodom mal. matky – povinnosť otca narodeného dieťaťa prispieť primerane na úhradu výživy mal. matky dieťaťa po dobu 26 týždňov, ako aj primerane prispieť na úhradu nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom.

Zákon o rodine chráni ust. § 95 matku, ktorá nie je vydatá za otca dieťaťa tým, že ukladá otcovi dieťaťa, aby v dobe, kedy je matka spravidla celkom alebo z časti vyradená z pracovnej činnosti (štúdia), prispieval po dobu 26 týždňov primerane na úhradu jej výživy, ako aj na úhradu nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom.

Pri posúdení primeranosti jeho príspevku na výživu matky nemožno – ako sa mylne domnieva okresný súd – vychádzať z ustanovenia § 278 o. s. p., ale je nutné primeranosť posúdiť podľa ustanovenia § 96 zák. o rod., t. j. ako vo vzťahu k schopnostiam a možnostiam žalovaného (hlavne vo vzťahu k jeho majetkovým a rodinným pomerom), tak i vo vzťahu k odôvodneným potrebám a pomerom matky, teda i k tomu, či a ako bolo v uvedenej dobe o jej potreby postarané zo strany rodičov pri plnení ich povinností podľa ustanovenia § 85 ods. 1 zák. o rod.

Mali si preto obidva súdy zistiť, aké boli majetkové pomery matky dieťaťa, či a nakoľko bola výživou odkázaná na svojich rodičov, aké boli ich majetkové a rodinné pomery a zárobkové možnosti a či a v akej výške im bol vyplácaný príspevok na deti podľa zákona o nemocenskom poistení zamestnancov č. 54/1956 Zb. v znení zák. č. 16/1959 Zb. a podľa vyhl. ÚRO o poskytovaní príspevkov na deti v nemocenskom poistení zamestnancov č. 74/1959 Ú. l. (Oba v znení predpisov dopĺňujúcich.)

Záveru oboch súdov, že primeraným príspevkom je suma 300 Kčs mesačne, nie sú výsledkom konania nijako podložené. Okresný súd dospel k záveru, že táto suma je úmerná mesačnému príjmu žalovaného 1000 Kčs, avšak z odôvodnenia rozhodnutia nie je vidieť, akým spôsobom bol tento príjem zistený a aké boli ďalšie majetkové a rodinné pomery žalovaného. Krajský súd sa obmedzil len na stručné konštatovanie, že považuje sumu 300 Kčs mesačne za primeranú beztoho, že by sa vyporiadal s tvrdením žalovaného, že platí na mal. G., dcéru žalobkyne mesačne 250 Kčs a mal. L. P. 250 Kčs. Mali teda byť aj v tomto smere výsluchom účastníkov, dotazom na organizáciu, u ktorej žalovaný pracuje, na národný výbor a event. i iným vhodným spôsobom zistené všetky skutočnosti

rozhodné pre posúdenie, aká suma je primeraným príspevkom žalovaného na výživu žalobkyne.

Nemožno súhlasiť ani s názorom o časovom obmedzení nároku podľa § 95 ods. 1 zák. o rod. s ohľadom na ustanovenie § 98 ods. 1 citovaného zákona, tak ako ho vyslovil vo svojom rozsudku odvolací súd.

Zákon o rodine v ust. § 95 ani na inom mieste neustanovil nič bližšieho o začiatku a konci doby 26 týždňov, počas ktorej trvá nárok nevydatej matky dieťaťa na príspevok. Podľa dôvodovej zprávy k zákonu o rodine, ktorá je dôležitou interpretačnou pomôckou pri výklade zákona, chráni ust. § 95 nevydatú matku v súvislosti so znížením jej pracovnej schopnosti a jej príjmu v čase pred a po pôrode. Štúdium chápané ako príprava na budúce povolanie, použitie § 95 zák. o rod. nevylučuje. Tiež predtým platné ustanovenie § 76 zák. č. 265/1949 Zb. o práve rodinnom neustanovovalo začiatok ani koniec doby vtedajších troch mesiacov. Výklad k tomuto ustanoveniu (porov. Komentár k zákonu o práve rodinnom, vysvetlivky k § 76 zák.) rozdeľoval dobu troch mesiacov na dobu spravidla 6 týždňov pred pôrodom a na dobu 6 týždňov po pôrode. Okrem rozšírenia doby trvania nároku zákonom o rodine č. 94/1963 Zb. na dobu 26 týždňov, nedošlo v tomto smere pri novej úprave k žiadnej zmene. Možno teda z výkladu zmyslu a účelu uvedeného nároku podľa § 95 ods. 1 zák. o rod. vyvodiť, že stanovených 26 týždňov zasahuje ako do doby tehotenstva pred pôrodom, tak aj do doby po pôrode. Ak teda zákon priamo neustavil začiatok a koniec tejto doby, je daná možnosť, aby súd podľa okolností každého jednotlivého prípadu sám túto dobu vymedzil. Prichádza do úvahy iba posúdenie premlčania nároku v zmysle ustanovenia § 95 ods. 3 zák. o rod., podľa ktorého sa právo premlčí, ak nebude uplatnené v troch rokoch odo dňa pôrodu. Nárok na príspevok na výživu nevydatej matky dieťaťa podľa § 95 ods. 1 je nárokom časove vymedzeným (26 týždňov) a je viazaný – ako už bolo uvedené – na dobu pred pôrodom a po pôrode. Moment pôrodu je pri tomto nároku veľmi dôležitý a zvýraznený je zvlášť v špeciálnom ustanovení ods. 3 § 95 pri stanovení premlčacej doby. Z tejto časove vymedzenej viazanosti nároku a zo súvislosti s dobou okolo pôrodu a ďalej zo špeciálnej úpravy premlčania práva na príspevok možno dospieť k záveru, že v pomere k všeobecnému ust. § 98 zák. o rod. ide v ustanovení § 95 cit. zákona o špeciálnu úpravu uplatnenia nároku na príspevok a že pre jeho priznanie neplatí teda druhá veta ust. § 98 ods. 1 cit. zákona, podľa ktorej možno výživné priznať len odo dňa zahájenia konania. Táto zásada obsiahnutá v spoločných ustanoveniach v tretej časti zákona, bola totiž prijatá do zákona podľa zmyslu dôvodovej zprávy len preto, aby bolo zamedzené uplatňovaniu výživného za dobu minulú, v súvislosti s vyslovenou nepremlčateľnosťou práva na výživné (§ 98 ods. 1 veta prvá), a úpravou priznania výživného na maloleté deti za dobu najdlhšie troch rokov naspäť od zahájenia konania (veta druhá za bodkočiarkou cit. ustanovenia zákona o rodine).

Nie je preto správny záver krajského súdu, že príspevok na úhradu výživy matke, ktorá nie je vydatá za otca dieťaťa, možno priznať len od doby podania návrhu, ale tento príspevok treba priznať, pokiaľ bol uplatnený v lehote stanovenej § 95 ods. 3 zák. o rod. a pokiaľ sú pre jeho priznanie splnené zákonné podmienky, pre dobu 26 týždňov.

Rozsudkom okresného súdu, pokiaľ ním bolo rozhodnuté o nároku žalobkyne na platenie príspevku po dobu 26 týždňov a o trovách konania a rozsudkom krajského súdu, bol porušený zákon v ustanovení § 5, § 6, § 100 a § 120 o. s. p. vo vzťahu k ustanoveniam § 85, § 95 a § 98 zák. o rod. a ďalej k § 278 o. s. p.